

คอลัมน์ “เศรษฐกิจทศวรรษเจ้าพระยา”

ผู้จัดการรายเดือน ฉบับเดือนกันยายน 2543

ดุลยภาพในตลาดนักฟุตบอลยุโรป

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

โจอัน แกสปาร์ต (Joan Gaspart) บ่นงึมงึมหลังจากยอมตกลงปรับเงินเดือนค่าตอบแทนแกร์วัลโด (Rivaldo) เมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2543 แกสปาร์ตเพิ่งเข้ารับตำแหน่งประธานสโมสรฟุตบอล Barcelona แห่งสเปน สโมสรบาร์เซโลนาเพิ่งเสียหุยส์ ฟิกโก (Luis Figo) ดาวราหน้าฟุตบอลปอร์ตุเกสแก่สโมสร Real Madrid ซึ่งเป็นปรักษ์สำคัญในวงการฟุตบอลสเปน วัลโดนักฟุตบอลทีมชาติบราซิลเป็นเป้าที่บรรดาสโมสรฟุตบอลยักษ์ใหญ่ทั้งในอิตาลีและสเปน ต้องการตัวเป็นอย่างยิ่ง หากสโมสรบาร์เซโลนาต้องเสียทั้งหุยส์ ฟิกโกและวัลโดพร้อมกัน นับเป็นการสูญเสียที่อาจทำให้แกสปาร์ตเสียหน้าได้ ดังนั้น แกสปาร์ตจึงต้องพยายามดึงให้วัลโดอยู่กับสโมสรบาร์เซโลนาต่อไป และไม่มียุทธวิธีใดที่ดีกว่าการเสนอปรับเงินเดือนค่าตอบแทน

สโมสรบาร์เซโลนาตกลงเพิ่มค่าตอบแทนให้วัลโด จนอยู่ในระดับปีละ 4.4 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง (หักภาษีแล้ว) หรือตกประมาณสี่ปีค่าห้า 85,000 ปอนด์สเตอร์ลิง อันเป็นที่มาของคำบ่นของแกสปาร์ตที่ว่า สโมสรบาร์เซโลนาคงต้องเสียสถิติที่จ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนสูงปานนี้ พร้อมทั้งให้บรรดาธิบายว่า การที่สโมสรบาร์เซโลนาสามารถแสดงอาการ ‘เสียสถิติ’ ได้เช่นนี้ก็เพราะสโมสรฟุตบอลยักษ์ใหญ่อื่นๆแสดงอาการ ‘สติแตก’ ออกมาก่อน (*Financial Times*, August 2, 2000)

สโมสรเรียลแมดริดจ่ายเงินให้แกสปาร์ตในการซื้อตัวหุยส์ ฟิกโกสูงถึง 38.7 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง นับเป็นการใช้จ่ายเงินอย่างบ้าระห่ำ เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า สโมสรเรียลแมดริดมีฐานะการเงินอ่อนแอ โดยที่มีหนี้สินสูงถึง 180 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง การที่สโมสรเรียลแมดริดแสดงตัวเป็น ‘เจ้าบุญทุ่ม’ ครั้งนี้ เป็นเพราะฟลอเรนติโน เปเรส (Florentino Perez) ให้สัญญาแก่ผู้ถือหุ้นว่า หากได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสโมสรเรียลแมดริด จะแย่งตัวหุยส์ ฟิกโกจากสโมสรบาร์เซโลนา ครั้นเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งแล้ว เปเรสก็ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา ยังผลให้ฐานะการเงินของสโมสรเรียลแมดริดยิ่งเสื่อมทรุดลงไปอีก

สโมสรบาร์เซโลนาสามารถนำรายได้จากการขายหลุยส์ ฟีกโกไปซื้อนักฟุตบอลชั้นดีมาเสริมทีม อันได้แก่ มาร์ก โอเวอร์มาร์ส (Marc Overmars) และเอ็มมานูเอล เปอตีต์ (Emmanuel Petit) โดยจ่ายเงินรวมทั้งสิ้น 30 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงให้แก่สโมสร Arsenal แห่งประเทศอังกฤษ โดยที่ยังมีเงินเหลือพอสำหรับซื้อนักฟุตบอลอื่นและปรับเงินเดือนให้แกรีวัลโด

การแข่งขันฟุตบอลยูโรคัพปี 2543/2544 เริ่มต้นแล้วตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคม เป็นต้นมา เมื่อเริ่มต้นฤดูกาลแข่งขันใหม่ ตลาดนักฟุตบอลย่อมต้องมีการปรับดุลยภาพใหม่ ตลาดนักฟุตบอลนับเนื่องเป็นตลาดแรงงานประเภทหนึ่ง แรงงานย่อมเคลื่อนย้ายจากอุตสาหกรรมที่ให้ค่าจ้างต่ำไปสู่อุตสาหกรรมที่ให้ค่าจ้างสูงฉันใด นักฟุตบอลย่อมเคลื่อนย้ายจากสโมสรที่ให้ผลตอบแทนต่ำไปสู่สโมสรที่ให้ผลตอบแทนสูงฉันนั้น

สโมสรฟุตบอลที่สามารถซื้อตัวนักฟุตบอลราคาแพง และเสนอเงินเดือนค่าตอบแทนในอัตราสูงในการดึงดูดนักฟุตบอลฝีเท้าดี ย่อมต้องเป็นสโมสรที่มีฐานะการเงินดี ความมั่นคงทางการเงินขึ้นอยู่กับกระแสการไหลเข้าของรายได้กับกระแสการไหลออกของรายจ่าย รายได้ของสโมสรฟุตบอลมีที่มาอย่างน้อย 3 แหล่ง อันได้แก่ รายได้จากการเก็บค่าผ่านประตู รายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์ และรายได้จากการขายสินค้าสโมสร รวมถึงลดจนรายได้จากการโฆษณาโดยใช้เครื่องหมาย ยี่ห้อ และดารา นักฟุตบอลของสโมสร

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอวกาศ (Space Technology) ผสมผสานกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ยังผลให้ธุรกิจโทรทัศน์ระหว่างประเทศเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว รายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์กลายเป็นแหล่งรายได้สำคัญยิ่งของสโมสรฟุตบอลยักษ์ใหญ่ ในการอ้างรายได้จากการเก็บค่าผ่านประตูและรายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์ในระดับสูง ผลการแข่งขันของสโมสรนับเป็นปัจจัยสำคัญ และในการอ้างตำแหน่งสโมสรฟุตบอลชั้นนำ สโมสรจำเป็นต้องมีนักฟุตบอลฝีเท้าดี

เมื่อฤดูกาลแข่งขันใกล้สิ้นสุด สโมสรฟุตบอลที่มีอำนาจซื้อต้องสอดส่ายสายตาหาซื้อนักฟุตบอลฝีเท้าดี เพื่อเตรียมรับศึกในฤดูกาลแข่งขันใหม่ สโมสรที่อยู่ในอันดับสูง นอกจากต้องอ้างตำแหน่งแห่งหนของตนแล้ว ยังต้องการแย่งชิงตำแหน่งผู้นำอีกด้วย ส่วนสโมสรที่ตกอันดับก็ต้องพยายามไต่บันไดดารา ทั้งหมดนี้สร้างความคึกคักแก่ตลาดนักฟุตบอล มีการซื้อขายนักฟุตบอลคู่เคียงกับการซื้อขายสินค้า ตลาดนักฟุตบอลยุโรปจะเข้าสู่ดุลยภาพใหม่ เมื่อถึงกำหนดวันส่งรายชื่อนักฟุตบอลก่อนการแข่งขันสโมสรระหว่างประเทศในยุโรป

สโมสรฟุตบอลยุโรปที่ได้ชื่อว่าเป็น 'เจ้าบุญทุ่ม' มักจะเป็นสโมสรในภูมิภาคละตินแห่งยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิตาลีและสเปน ในฤดูกาลแข่งขันปี 2543/2544 ที่เพิ่งเริ่มต้นนี้

เฉพาะสโมสร Lazio แห่งอิตาลี Barcelona และ Real Madrid แห่งสเปน ใช้เงินในการซื้อนักฟุตบอลรวมกันไปแล้ว 180 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง เริ่มต้นด้วย Lazio ซื้อเฮอริแมน เครสโป (Herman Crespo) จากสโมสร Parma ในราคา 35.8 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง แต่สถิตินี้ถูกทำลายลงเมื่อสโมสรเรอัลแมดริดซื้อหลุยส์ ฟิโก้จากสโมสรบาร์เซโลนาในราคา 38.7 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง (ดูตารางที่ 1)

ในหมู่ประเทศละตินยุโรป ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจทำให้สโมสรฟุตบอลปอร์ตุเกสมิอาจเติบโตขึ้นมาเป็นสโมสรยักษ์ใหญ่ได้ สโมสรฟุตบอลในปอร์ตุเกสนิยมซื้อนักฟุตบอลจากละตินอเมริกาเช่นเดียวกับสโมสรฟุตบอลในสเปน นักฟุตบอลจากละตินอเมริกาคนใดที่เติบโตและพัฒนาฝีเท้าจนโดดเด่นมักจะถูกสโมสรยักษ์ใหญ่ในอิตาลีและสเปนซื้อตัวไปอีกทอดหนึ่ง

สโมสรฟุตบอลฝรั่งเศสมีอาจซื้อตัวนักฟุตบอลระดับโลกได้ เนื่องจากปัญหาภาษีเงินได้ที่จัดเก็บในอัตราสูง นักฟุตบอลระดับโลกชาวฝรั่งเศสกลับเป็นฝ่ายถูกซื้อตัวโดยสโมสรยักษ์ใหญ่ในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิตาลีและสเปน สโมสรฟุตบอลฝรั่งเศสนิยมซื้อตัวนักฟุตบอลจากอัฟริกา ดารานักฟุตบอลจากอัฟริกาใช้ฝรั่งเศสเป็นทางผ่านไปสู่ Calcio Serie A แห่งอิตาลี Premiera Liga แห่งสเปน Premier League แห่งอังกฤษ และ Bundesliga แห่งเยอรมนี

การปฏิบัติตัวเป็นเจ้าของทุ่มทำให้สโมสรยักษ์ใหญ่ของอิตาลีและสเปนเป็นศูนย์กลางของดารานักฟุตบอลระดับโลก ต่อเมื่อสังขารร่วงโรยและฝีเท้าตกต่ำ ก็จะถูกจับให้นั่งเก้าอี้ นักฟุตบอลสำรอง อันเป็นการส่งสัญญาณให้ย้ายสโมสร นักฟุตบอล 'ไร้ค่า' ในสายตาของสโมสรยักษ์ใหญ่ หากไม่ย้ายไปสู่สโมสรอันดับรองลงมา ก็ต้องหาทางย้ายไปสู่สโมสรต่างประเทศ กระแสการเคลื่อนย้ายดารานักฟุตบอลจากสโมสรยักษ์ในอิตาลีและสเปนไปสู่เยอรมนี อังกฤษ และฝรั่งเศส จึงปรากฏให้เห็นทุกฤดูกาลแข่งขัน

ในการดูดีงให้นักฟุตบอลย้ายสโมสร เงินเดือน/ค่าจ้างนับเป็นปัจจัยสำคัญ สภาวะเงินเดือนค่าตอบแทนนักฟุตบอล 'เพื่อ' ปรากฏในอิตาลีและสเปน จากรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ *Financial Times* (April 25, 2000) นักฟุตบอลยุโรปที่ได้เงินเดือน/ค่าจ้างสูงสุดในฤดูกาลแข่งขัน 2542/2543 คือ Alessandro del Piero แห่งสโมสร Juventus (11 ล้านดอลลารอเมริกันต่อปี) รองลงมาคือ Ronaldo แห่งสโมสร Inter Milan (9.20 ดอลลารอเมริกันต่อปี) เมื่อพิจารณารายชื่อนักฟุตบอลยุโรปที่มีเงินเดือน/ค่าจ้างสูงสุด 10 อันดับแรกในฤดูกาลแข่งขัน 2542/2543 (ดูตารางที่ 2) ชื่อเท็จจริงปรากฏว่ามีนักฟุตบอลในสังกัด Calcio Serie A แห่งอิตาลีถึง 6 คน Premiera Liga แห่งสเปน 2 คน และ Premier League แห่งอังกฤษ 2 คน (ดูตารางที่ 3)

ในฤดูกาลแข่งขัน 2543/2544 เงินเดือนค่าตอบแทนนักฟุตบอลระดับโลกทะยานขึ้นจากปีก่อน โดย Rivaldo แห่งสโมสรบาร์เซโลนาได้รับ 85,000 ปอนด์สเตอร์ลิงต่อสัปดาห์ และ Gabriel Batistuta แห่งสโมสร A.S. Roma ได้รับ 80,000 ปอนด์สเตอร์ลิงต่อสัปดาห์

เงินเดือน/ค่าจ้างมิใช่รายได้ประเภทเดียวที่นักฟุตบอลระดับโลกได้รับ ผลตอบแทนที่มีใช้ตัวเงินดังเช่นบ้านที่อยู่อาศัย รถยนต์ส่วนตัว และสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลก็มีความสำคัญ แต่รายการที่มีความสำคัญยิ่งกว่า ก็คือ รายได้จากการขายสินค้าที่มีภาพลายเซ็น หรือเอกลักษณ์นักฟุตบอล สโมสรอาจนำลายเซ็นของนักฟุตบอลระดับโลกในสังกัดไปผลิตเสื้อกีฬาหรือลูกฟุตบอล แม้แต่กระจกผมท้ายทอยของเอ็มมานูเอล เปอตีต์ ก็สามารถนำไปใช้หารายได้ได้ บางครั้งสโมสรต้นสังกัดอาจหารายได้จากการโฆษณาโดยให้นักฟุตบอลเป็นนายแบบ รายได้เหล่านี้กลายเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาซื้อขายนักฟุตบอลระดับโลก นับตั้งแต่ Eric Cantona และ Paul Cascoigne ประสบความสำเร็จในการขอแบ่งปันรายได้เหล่านี้จากสโมสร Manchester United และ Glasgow Rangers ตามลำดับ นักฟุตบอลชั้นนำใน Premier League ของอังกฤษพากันเจริญรอยตาม (www.soccernet.com, July 30, 2000)

ท้ายที่สุด รายได้จากการขายสิทธิบนอินเทอร์เน็ต (Internet Rights) กลายเป็นประเด็นการเจรจาที่สำคัญ บัดนี้ มีผู้ประกอบการ Web sites จำนวนมากขอซื้อสิทธิการให้ข่าวสารของนักฟุตบอลระดับโลก นักฟุตบอลที่ขายสิทธิบนอินเทอร์เน็ตแล้วจะไม่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารบน web site ของสโมสรต้นสังกัดได้ ยกตัวอย่างเช่น หากต้องการข้อมูลเกี่ยวกับ Marc Overmars ต้องเปิดดู www.icons.com ไม่สามารถหาได้จาก www.barcelona.com ทั้งๆที่โอเวอร์มาร์สสังกัดสโมสรบาร์เซโลนาก็ตาม www.icons.com จ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่โอเวอร์มาร์ส โดยมีรายได้จากโฆษณาบน web site ของตน ยังมีผู้คนเปิดดู web site นี้มากเพียงใด รายได้จากค่าโฆษณาก็ยิ่งมากเพียงนั้น ในกรณีกลับกัน หากสโมสรบาร์เซโลนาไม่สามารถนำเสนอข้อมูลของนักฟุตบอลระดับโลกในสังกัด www.barcelona.com มีอาจหารายได้จากการโฆษณาบน web site ของตนมากเท่าที่ควร

ตลาดนักฟุตบอลยุโรปกำลังขับเคลื่อนสู่คุณภาพใหม่ การขับเคลื่อนดังกล่าวนี้ต้องอาศัยพลังการเจรจาของนักกฎหมาย เพราะโครงสร้างรายได้ของนักฟุตบอลระดับโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ตารางที่ 1

รายชื่อนักฟุตบอลค่าตัวสูงสุด

ฤดูกาลแข่งขัน 2543/2544

ข้อมูลจนถึงเดือนสิงหาคม 2543

(ล้านปอนด์สเตอร์ลิง)

อันดับ	รายชื่อ	สโมสรผู้ขาย	สโมสรผู้ซื้อ	ราคา
1	Louis Figo	Barcelona	Real Madrid	38.7
2	Herman Crespo	Parma	Lazio	35.8
3	Gabriel Batistuta	Fiorentina	Roma	21.0
4	Marc Overmars	Arsenal	Barcelona	20.0
5	Jimmy Floyd Hasselbaink	Atletico Madrid	Chelsea	15.0
6	Robbie Keane	Coventry	Inter Milan	13.0
6	Sylvain Wiltord	Bordeaux	Arsenal	13.0
8	Emmanuel Petit	Arsenal	Barcelona	10.0

ที่มา รวบรวมจาก www.soccernet.com

ตารางที่ 2
เงินเดือน/ค่าจ้างนักฟุตบอลยุโรป
10 อันดับสูงสุด
ฤดูกาลแข่งขัน 2542/2543
(ล้านดอลลาร์อเมริกันต่อปี)

อันดับ	รายชื่อนักฟุตบอล	สโมสรต้นสังกัด	เงินเดือน/ค่าจ้าง/ปี
1	Alessandro del Piero	Juventus	11.00
2	Ronaldo	Inter Milan	9.20
3	Christian Vieri	Inter Milan	6.50
4	David Beckham	Manchester United	6.00
5	Gabriel Batistuta	Fiorentina	5.90
6	Alan Shearer	Newcastle	5.80
7	Nicolas Anelka	Real Madrid	5.70
8	Steve McManaman	Real Madrid	5.36
9	Hidetoshi Nakata	Roma	5.33
10	Zinedine Zidane	Juventus	5.20

ที่มา *Financial Times* (April 25, 2000)

ตารางที่ 3

จำนวนนักฟุตบอลยุโรปที่ติดอันดับผู้มีเงินเดือนค่าตอบแทนสูงสุด 10 อันดับ

จำแนกตามประเทศของสโมสรต้นสังกัด

ฤดูกาลแข่งขันปี 2542/2543

(จำนวนคน)

อันดับ	สังกัด	ประเทศ	จำนวน
1	Calcio Serie A	อิตาลี	6
2	Premiera Liga	สเปน	2
3	Premier League	อังกฤษ	2
รวม			10

ที่มา ตารางที่ 2